

Přílohy

A. Pozvánky na přednášky Muzea Šumavy v Sušici:

80 let současné rozhledny na Svatoboru

Přednášející: Mgr. Miroslav Buršík

Obr. 3 – Rozhledna Boubín

Obr. 4 – Rozhledna Javorník

Obr. 5 – Rozhledna Svatobor

Obr. 6 – Rozhledna Svatobor

Obr. 7 – Rozhledna Poledník

Královský Hvozď a Králováci

Přednášející: Mgr. Miroslav Buršík

Obr. 8 – Zaniklá obec Stodůlky

KRÁLOVÁCI
Z HISTORIE SUMAVY

Obr. 9 – Královácký znak

Obr. 10 – Zaniklá obec Zhůří

Obr. 11 – Práce v lese

B. Sirky ze Sušice, Sušický mechanický betlém, a Schwarzenberský plavební kanál

Obr. 12 – Sirky ze Sušice

Obr. 13 – Mechanický betlém

Obr. 14 – Schwarzenberský kanál

C. Rozhovor s Miroslavem Buršíkem uskutečněný 4. dubna 2014 v Muzeu Šumavy v Sušici:

Život na staré Šumavě

Kde jsou nejstarší stopy člověka obývajícího prostor střední Šumavy a Pošumaví?

Tyto stopy nacházíme na hradištích Sedlo nad Albrechticemi a Obří hrad.

Co obklopuje tyto hradiště?

Výrazné kamenné valy, které jsou spečené žárem.

Co rýžovali Keltové na řece Otavě, jak se jmenovali jejich mince?

Rýžovaly se především zrnka zlata, zlaté plíšky, drátky a valounky. Keltské mince se jmenovaly duhovky.

Na Sušicku se nejen rýžovalo zlato, ale také dolovalo, kde?

Byly to oblasti Kašperskohorska, Rejštejnska a Hartmanicka.

Co jsou to sejpy?

Jedná se o menší kopečky písku a šterku, které vznikají po rýžování při vodních tocích.

Proč se zlatá stezka nazývala zlatou?

1. vedla územím zlatorudného revíru a její největší rozmach v 16 století. Zlatá také proto, že obchod byl výnosný.

Jaké máme označení pro podstatnou část šumavského pohraničního prostoru?

Královský hvozď. A jeho obyvatelé se jmenovali Králováci.

Kdo to byli Králováci?

Šumavští sedláci, kteří osídlili šumavské území, odlehlé a hluboké samoty místních lesů, či spíše pralesů. Dostali od panovníka privilegium svobody a dalších výhod : nepodléhali žádnému panstvu, jen českému králi. Také směli lovit zvěř, chytat ryby, kácet dřevo a pálit z něj uhlí, sbírat smolu i med, mýtili lesy, prosekávali v nich stezky, stavěli královské dvorce.

Co poskytoval královský hvozď?

Poskytoval: možnost lovu, rybolov, těžbu dřeva, pálení dřeva na popel pro sklárny (potaš), výrobu dřevěného uhlí- pálení milířů, sběr smoly, sběr lesních plodin a lesní pastvy pro dobytek.

Co výjimečného můžeme pozorovat na šumavských chalupách?

Například zvoničku. Zvonička v mlžných dnech a lijácích a také během sněhových vánic zastávala funkci zvukového majáku. Tlukot zvonu v tomto nepříznivém počasí pomáhal najít lidem cestu do stavení. Tím si mnohdy zachránili život.

Jaký byl základní materiál pro stavbu šumavských chalup?

Základním materiálem stalo dřevo a kámen.

Z jakých vláken se tkalo plátno na oděv i prádlo?

Hlavní surovinou byl len, jednalo se o evropskou textilní surovinu modré barvy. Domácí tkalcovství se na Šumavě udrželo ještě začátku 20. století.

Proč bylo odsunuto německé obyvatelstvo po 2. světové válce z pohraničních oblastí?

Důvodem byla kolektivní vina německého národa za 2. světovou válku. Těmto oblastem se říkalo Sudety.

Co vzniklo v zakázaném hraničním pásmu na Šumavě po roce 1951?

Vznikl zde vojenský výcvikový prostor. Nejbližší vojenský prostor byl Dobré Vodě.

Kdo zničil stavení, osady, kaple, kostely v tomto pásmu?

Zničili je vojáci čsl. armády. Z důvodu, aby dotyčné stavby nesloužily za úkryt diversantům, těm, kteří by chtěli přejít hranice na západ.

Kde se těžilo a k čemu se využívalo rezonanční dřevo?

Sloužilo pro výrobu houslí a klavírů. Těžilo se na Modravě a Knížecích Pláních. Toto dřevo si houslaři jezdili až vysoko do hor vyhlížet a vybírat. - staré, rovné stromy, rostoucí ve vyšších polohách pomalu a rovnoměrně, jejich kmeny byly do značné míry bez větví a měly jemné výrazné letokruhy.

Jaké máme na Šumavě plavební kanály a proč se stavěly?

Vchynicko-Tetovský, Schwarzenberský – šlo o nejsnadnější a nejlevnější způsob, jak dostat dřevo z vysokých odlehlých oblastí šumavských lesů do údolí, blíže k lidským sídlům, byly vybudovány před více než 200 lety. Čas mezi letní těžbou a jarní plávkou posloužil k částečnému vyschnutí dřeva.

V čem lidé dříve na Šumavě chodili?

Lidé chodili v dřevákách a stroj na jejich zhotovování se nazýval dědek.

Čím se svítilo v šumavských chalupách?

Petrolejem. Loučemi, louče pro svícení se vyráběly z borového, bukového, nebo ponejvíce březového dřeva. Pod kovovým držadlem loučí byla nádoba s vodou, do níž padaly oharky.

Jaké práce prováděli dřevorubci v lese v zimě?

Stahování, sáňkování kmenů ze svahů k cestám, k vodním kanálům. Sáňkování bylo skutečná a nebezpečná dřina, úrazy při něm bývaly dost časté a ošklivé, a nezřídka sáňkař i zahynul. Svoz dřeva v zimě byl lépe placený, než samotné letní kácení.

Jakými výrobky ze dřeva si lidé v šumavských chalupách přivydělávali?

Výroba šindele, dřeváky, hospodářské náčiní, kuchyňské potřeby, kolovrátky a další pomůcky ke zpracování lnu, cívky na nitě, zátky do sudů, dřevěný drát, žaluziová prkénka, násady na biče, hračky. Průměrný výkon byl 6 – 8 párů dřeváků za den. Na Šumavě se této výrobě věnoval téměř každý chudý obyvatel, především v zimě.

Z jakého století pocházejí první zmínky o sklářských hutích ze Šumavy?

Ze 14. století.

Proč byly zrovna na Šumavě ve velkém zakládány sklárny?

Byl zde dostatek dřeva, pro pálení na popel-potaš, křemenný písek, vápenec, voda. Potaš měla funkci tavidla, usnadňujícího tavení sklářských písků. K výrobě 1 kg potaše bylo zapotřebí popela z 2000 kg smrkového dřeva. Spotřeba dřeva pro potaš byla zhruba trojnásobek spotřeby pro topení.

Nejvýznamnější sklářské rody na Šumavě?

Hafenbrädl, Gattermayer, Abele, Schmaus, Meyr, Schmidt, Eisner a další.

Co to byly páteříky?

Skleněné korálky namotané na provázku.

Proč byla vyhledávaným lesním produktem v minulosti smola?

Potřebovali ji obuvníci, bednáři, kartáčníci i řezníci.

Co měli za úkol pastevcí?

Na nezalesněných horských hřebenech ani na chvíli nesměli stádo opustit a jejich hlavní povinností bylo vyhledávat a vracet ke stádu zatoulaná dobytčata. Samotné dobytče rozeznávalo zvuk svého zvonce. Pastevci žili v jednoduchých boudách, v nichž přenocovali. PASTEVECKÁ Bouda byla postavena z hrubých neopracovaných kmenů. Neměla žádná okna, pouze nízké dveře.

Čím se dříve sladilo?

Med byl prakticky jediným domácím sladidlem. Med byl také nejdůležitější složkou perníku, význam měl také v léčitelství. Z vosku se dříve dělaly především svíčky.

Jak probíhá spolupráce muzea a základní školy, jak dlouho, jakým způsobem?

Spolupráce Muzea Šumavy s místními školami je dlouhodobější, tak 20, 30 let. Já s místními ZŠ v Sušici spolupracuji intenzivněji tak 3 roky. Zpětná vazba určitě je, někdy mě i sami osloví, jaké konkrétní téma přednášky by je zajímalo. Ted' např. 10 let sušického pohyblivého betlému. Komunikace je buď e-mailem, telefonem, či přímo ve škole, chodím tam na obědy.

Pro koho jsou přednášky určeny?

Přednášky připravuji pro žáky od 3 ročníku výše. Během návštěv muzea v adventním čase, jsem i těm menším prvňáčkům, druhákům, též přibližoval život na staré Šumavě.

D. Foto ze Základní školy Sušice, Lerchova ulice

Obr. 15 – Pletení košíků

Obr. 16 – Vánoční jarmark

Obr. 17 – Vánoční posezení

Obr. 18 – Velikonoční zajíci z pedigu

Obr. 19 – Loučení s Moranou

Obr. 20 – Základní škola Sušice, Lerchova ulice